

Ермалёнак, В. А. Сядзіба ў Міжрэччы / В. А. Ермалёнак // Памяць: Міёрскі раён : гісторыка-документальная хронікі гарадоў і раёнаў Беларусі / рэдкал.: Г. М. Маняк [і інш.] ; уклад. Л. А. Матэленак ; рэд. В. І. Марціновіч ; мастак Э. Э. Жакевіч. – Мінск : Беларуская навука, 1998. – С. 569–570.

СЯДЗІБА Ў МІЖРЭЧЧЫ

Паселішча Міжрэчча ў дакументах упершыню ўзгадваецца яшчэ ў XVI ст. Праўда, называлася яно тады Дуброўка, належала славутаму роду Сапегаў. Менавіта ад іх набыў у VII ст. паселішча Багдан Валасоўскі. З таго часу і пачала называцца Дуброўка Міжрэччам. Другі набыты фальварак гаспадар назваў у свой гонар Багданавым. Яго ўладанні сталі спадчынай сыну Ігнату, жанатаму на Брыгідзе Мірскай. Паколькі ў іх не было дзяцей, то маёнткі перайшлі да сястры Ігната Валасоўскага Канстанцыі, якая выйшла замуж за Томаша Мірскага, і другой сястры Казіміры, жонкі Аляксандра Лапацінскага. Такім чынам, Багданавым сталі валодаць Лапацінскія, а Чамяры і Міжрэчча дасталіся Мірскім.

У 1852 г. Міжрэчча атрымаў у спадчыну Віктар Мірскі. Пасля яго смерці ў 1892 г. гаспадарыць тут засталіся пяць дачок. Адна з іх, Ядвіга, выйшаўши замуж за Вацлава Аскерку, сплаціла сваім сёстрам кошт маёнтка і стала пайнаўладнай уласніцай Міжрэчча, дарэчы, апошняй. Муж яе памёр у 1905 г., а яна памерла ў Сібіры пасля высылкі ў 1940 г. Яе сын Альгерд Аскерка з'яўляўся членам Браслаўскага павятовага камітэта трох выбараў, быў добрым гаспадаром, асабліва любіў гадаваць коней. Па ўспамінах браслаўскага старасты З. Янушкевіча, ён заўсёды клапаціўся аб развіцці конегадоўлі ў павеце.

Стараадаўняя сядзіба ў Міжрэччы была пабудавана са старога дуба. Месцілася яна на маляўнічым схіле, вакол якога бліскучай стужкай бруілася рака Вята. Будынак узводзіўся на працягу амаль двух з паловай стагоддзяў. Першы яго паверх быў закончаны яшчэ ў XVII ст., другі паверх і іншыя пабудовы закончаны ў канцы XIX ст. Ніжні паверх мураваны і атынкаваны, уваход у яго з боку ракі. Перад уваходам на значнай адлегласці адной ад другой стаялі дзве часаныя з каменю калоны. Напэўна, раней на іх трymаўся дах. А з дабудовай другога паверха яны сталі падтрымліваць рyzаліt.

Будаўнічым матэрыялам для другога паверха былі дубовыя бярвенні. З яго ўзвядзеннем перанесены і галоўны ўваход на супрацьлеглы бок. На рyzаліtе другога паверха была галерэя з маленькіх калон, крытая дошкамі. З боку ракі, але на той самай вышыні, месцілася лоджыя. Дах быў высокі, крыты гонтай. Пасля пабудовы другога паверха ўнізе размясціліся кухня, пякарня, склеп, гаспадарчыя памяшканні. Паўуз усе паверхі праходзілі два вялікія коміны. Наверсе знаходзіліся сталовая 8x5 м, салон 7x5 м. Па абодвух баках калідора месціліся па трох пакоі. Ля лоджыі знаходзіліся яшчэ два пакоі. Прыхожая была аздоблена пад натуральнае дрэва. Вокны выраблены нібы з двух частак: ніжняя простакутная, верхняя нагадвала паўкруглы вітраж.

У даунія часы пакоі былі абабіты тканінай, у міжваенны час іх аклеілі шпалерай. Цікавымі з'яўляліся вялікія грубкі з бронзавай, белай, жоўтай кафлі XVIII–XIX стст., упрыгожанай арнаментам. Падлога выкладзена з паркета рознымі ўзорамі. Жалезныя клямкі ў дзвярах пакояў былі цудоўнай кавальскай работы, такіх больш нідзе немагчыма сустрэць. Адзін з пакояў насыў назму масонскага, таму што Томаш Мірскі, колішні ўладальнік сядзібы, з'яўляўся членам Віленскай масонскай ложы, масонам лічыўся і яго швагра Канстанцін Валасоўскі. Сам Томаш Мірскі – генерал, адзін з кіраунікоў віленскага ўрада пад час паўстання Тадэвуша Касцюшкі.

У пакоях было шмат старадаўнай мэблі, часткова вырабленай мясцовымі майстрамі. Шмат прадметаў прывезены з Італіі. Захаваўся дакумент пачатку XIX ст., які пацвярджаў уплату ста дукатаў за карціны ёўрапейскіх мастакоў. Частка каштоўных рэчаў была падзелена яшчэ ў канцы XIX ст., нейкая колькасць пад час рэвалюцыі вывезена ў Лявонпаль, дзе загінула пры пажары палаца Лапацінскіх. Асабліва шкада багатага архіва, дзе былі нават каралеўскія граматы і прывілеі ўладальнікам Міжрэчча, лісты XVII–XVIII стст., газеты часоў паўстання Т. Касцюшкі. Усё гэта знікла ў гады вайны, у пасляваенны час.

Паблізу дома, направа, знаходзілася яшчэ адна цікавая пабудова – лямус, напэўна, таксама XVII ст. Як і дом, ён двухпавярховы. У ніжнім, мураваным, быті лядоўня, склеп, а ў верхнім, драўляным, знаходзіўся склад для сушэння сыроў. Гэты будынак таксама быў крыты гонтам, існавалі сляды галерэі, якая акружала лямус на вышыні паўверха.

Перад домам знаходзіліся вялікія газоны. Дарога ад ракі была абсаджана дэкаратыўнымі кустамі. Да самой сядзібы вяла кіламетровая алея надвісленскіх таполяў. Піраміdalныя таполі і старыя каштаны вельмі прыгожа аздаблялі ўезд на сядзібу. Налева ад дома цягнуўся сад, абсаджаны бэзам. Дарога паміж домам і садам вяла ад ракі, па яе правым баку знаходзіўся парк для прагулак са шматлікімі сцежкамі, алеямі, абсаджанымі дэкаратыўнымі кустамі, серабрыстымі і бальзамічнымі таполямі, чаромхай. Адсюль вяла малаяунічая сцежка ў даліну векавых дубоў і ліп.

В. А. Ермалёнак